

**PANEVĖŽIO MYKOLO KARKOS PAGRINDINĖS MOKYKLOS
REKOMENDACIJOS
DĖL POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO
NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijomis siekiama padėti Panevėžio Mykolo Karkos pagrindinės mokyklos darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti mokyklos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinį ir psichologinį saugumą.

2. Rekomendacijos nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams, taip pat pagrindines šių priemonių taikymo Mokykloje sąlygas.

3. Rekomendacijos reglamentuoja direktoriaus pavaduotojų ugdymui, klasių vadovų, dalykų mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, kitų darbuotojų veiklą užtikrinant mokykloje viešosios tvarkos kontrolę ir vykdant smurto ir nusikalstamumo prevenciją.

4. Rekomendacijų tikslai:

4.1. Užtikrinti mokykloje viešąją tvarką;

4.2. Tinkamai parinkti ir pritaikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams;

4.3. Vykdyti smurto ir nusikalstamumo prevenciją.

5. Apraše vartojamos sąvokos:

Draudžiami daiktai – bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti Mokykloje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių sąrašas nurodomas Mokyklos darbo tvarkos taisyklėse ar kituose Mokyklos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose.

Netinkamas mokinio elgesys – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymosi procesą, pažeidžiantis kitų asmenų garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą mokinio elgesys.

Poveikio priemonė – Mokyklos darbuotojo veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarbą grįstą ugdymosi aplinką.

Pagrįsti fiziniai veiksmai – su fiziniu kontaktu susiję Mokyklos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi siekiant nutraukti arba užkirsti kelią mokinio elgesiui, keliančiam realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui.

Ugdymosi vietos pakeitimas – laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymąsi kitoje Mokyklos patalpoje arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

Viešoji tvarka – asmens elgesio viešumoje taisyklės, kurių laikymasis svarbus bendruomeniniam sugyvenimui, santaikai, pagrįstos etikos, moralės, pagarbos vieni kitiems principais.

6. Kitos apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

7. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones turi būti vadovaujama Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3214; 2010, Nr. 157-7969), Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 (Žin., 2011, Nr. 45-2121), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, 100-3729; 2011, Nr. 99-4675),

Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr. 88-4220), Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1396 (Žin., 2011, Nr. 97-4600), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. 145-5281) ir kitais teisės aktais, taip pat prioritetingas vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

8. Mokyklos darbuotojas, esant šiame apraše nustatytoms sąlygoms ir siekdamas užtikrinti Mokyklos bendruomenės narių ir (ar) aplinkinių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:

8.1. pakeisti mokinio ugdymosi vietą išvedant jį iš pamokos/renginio, kai mokinys nepaiso raginimų laikytis elgesio taisyklių (esant galimybei nuvesti mokinį į socialinio pedagogo, psichologo, klasės auklėtojo, specialiojo pedagogo kabinetą ar sensorinį kambarį);

8.2. iškviesti Mokyklos vadovą ar socialinį pedagogą, direktoriaus pavaduotoją ugdymui;

8.3. organizuoti mokinio daiktų patikrinimą;

8.4. panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus (stovėjimas tarp mokinių, stovėjimas prieš mokinį, vedimo paėmus už rankos, mokinio sulaukymas, fiziškai apribojant mokinio veiksmus).

9. Taikant Rekomendacijose numatytas poveikio priemones privalu atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.

10. Rekomendacijose numatytos poveikio priemonės gali būti taikomos mokiniui tik tada, kai Mokykla yra išnaudojusi visas kitas galimas poveikio priemones ir švietimo pagalbos teikimo galimybes ir jos nedavė laukiamų rezultatų: **1-ą kartą** prasižengus: įspėjamas žodžiu, individualus pokalbis, pastaba el. dienyne; **pakartotinai** prasižengus, mokytojas ar kitas mokyklos darbuotojas

fiksuoja pažeidimą ir pildo Drausmės pažeidimo aktą (priedas Nr. 1), kuriame mokinys raštu paaiškina savo elgesio motyvus; organizuoti individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais); informuoti tėvai (globėjai, rūpintojai) žodžiu arba raštu (telefonu, per Tamo elektroninį dienyną); mokinio elgesys ir kitos problemos svarstytos Vaiko gerovės komisijos posėdyje.

Išskyrus neatidėliotinus atvejus, kai mokinio elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui. Kitais atvejais į mokinio padarytus Mokyklos tvarkos taisyklių, mokinio elgesio normų ir (ar) mokymo sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti nedelsiant informuojamas Mokyklos vadovas, socialinis pedagogas ar direktoriaus pavaduotojas ugdymui, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai), taip pat, esant būtinybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.

12. Mokiniui pritaikyta poveikio priemonė ir Mokyklos darbuotojo(-ų) veiksmai mokinio atžvilgiu privalo būti fiksuojami raštu pildant Pritaikytų poveikio priemonių aktą (priedas Nr. 2).

13. Mokyklos darbuotojas, įtaręs, kad mokinys Mokykloje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, turi vadovautis Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. Nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107- 4379), ir laikytis jame nurodytų veiksmų sekos.

III. UGDYMO SI VIETOS PAKEITIMAS

14. Ugdymosi vietos pakeitimas gali būti taikomas mokytojo sprendimu, kai mokinio elgesys akivaizdžiai griauna (žlugdo) mokinių ugdymosi procesą pamokos metu. Mokytojas privalo pasirūpinti mokinio saugumu keičiant ugdymo vietą. Mokinys gali būti prižiūrimas mokytojo padėjėjo arba palydimas pas švietimo pagalbos specialistus (socialinį pedagogą, psichologą, specialųjį pedagogą, logopedą), klasės auklėtoją ar į sensorinį kambarį.

15. Pakeitus ugdymosi vietą, mokinys, prižiūrimas mokytojo padėjėjo, atlieka mokytojo paskirtas užduotis (esant reikalui suteikiama mokytojo konsultacija) arba mokiniui teikiama reikalinga socialinio pedagogo, psichologo ar specialiojo pedagogo pagalba.

16. Mokinio ugdymosi vieta gali būti pakeista ne ilgiau kaip šį sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmė. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė gali būti pratęsiama Mokyklos vadovo, direktoriaus pavaduotojo ugdymui ar socialinio pedagogo sprendimu, atsižvelgiant į Mokyklos vadovo paskirto darbuotojo (prižiūrėjusio mokinių pakeitus jo ugdymosi vietą) arba švietimo pagalbos specialisto rekomendaciją, tačiau ne ilgiau kaip iki tos dienos pamokų pabaigos.

IV. MOKYKLOS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS IŠKVIETIMAS

17. Mokyklos darbuotojas gali išsikviesti Mokyklos vadovą, direktoriaus pavaduotoją ugdymui ar socialinį pedagogą, kad padėtų nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį (klasės seniūnas ar seniūno pavaduotojas kviečia Mokyklos vadovą, švietimo pagalbos specialistą, (socialinį pedagogą, psichologą, specialųjį pedagogą, logopedą) ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui).

18. Mokyklos vadovas, direktoriaus pavaduotojas ugdymui ar socialinis pedagogas tarpininkauja sprendžiant mokytojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui numatyti tolimesnes mokinio(-ių) ugdymosi proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

V. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

19. Jeigu Mokyklos darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, Mokyklos darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja Mokyklos vadovą, direktoriaus pavaduotoją ugdymui ar socialinį pedagogą.

20. Mokyklos darbuotojas(-ai) ir (ar) Mokyklos vadovas, direktoriaus pavaduotojas ugdymui ar socialinis pedagogas turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

21. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du Mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – Mokyklos vadovas, direktoriaus pavaduotojas ugdymui ar socialinis pedagogas. Paaiškėjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

22. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami ir kviečiami atvykti į mokyklą mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai). Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

23. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviesti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas Mokyklos vadovo paskirto Mokyklos darbuotojo.

VI. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

24. Mokyklos darbuotojas(-ai) pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:

24.1. apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo;

24.2. užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, Mokyklos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis;

24.3. neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pasišalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui;

24.4. nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius Mokyklos darbuotojo paliepimus jas nutraukti;

24.5. nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką;

24.6. atskirti mokinį, griauinantį bendrą klasės tvarką ar Mokyklos renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų ir raginimų laikytis elgesio taisyklių, išvedant jį iš patalpos (pavyzdžiui, klasės, salės, valgyklos ar pan.). Pamokos metu iš klasės pašalintas mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis kitoje Mokyklos patalpoje, prižiūrimas Mokyklos vadovo paskirtas mokyklos darbuotojas arba jam teikiama reikiama švietimo pagalba. Mokyklos renginio metu pašalintas mokinys turi būti prižiūrimas Mokyklos vadovo paskirto darbuotojo, kol teigiamai pasikeičia mokinio elgesys (pavyzdžiui, mokinys nusiramina, pasižada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį

pasiima jo tėvai (globėjai, rūpintojai), išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių priežasčių jie pasiimti mokinio negali arba organizuoti mokinio perdavimą tėvams (globėjams, rūpintojams) nėra tikslinga.

25. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali varijuoti nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nepanaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojančią elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).

26. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

26.1. mokinį(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus;

26.2. mokinį vedant už rankos;

26.3. guodžiant mokinį;

26.4. pasveikinant mokinį;

26.5. padedant neįgaliam mokiniui;

26.6. mokant mokinį groti instrumentu, šokti;

26.7. rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus;

26.8. rodant mokiniui, kaip tinkamai laikyti rašymo, piešimo, kitas ugdymosi procese naudojamas priemonės;

26.9. teikiant pirmąją pagalbą.

27. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:

27.1. naudojami kaip bausmė;

27.2. naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę;

27.3. naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą;

27.4. naudojama didesnė nei būtina fizinė jėga.

28. Pagrįstų fizinių veiksmų panaudojimas neturi kelti grėsmės vaiko gyvybei ir sveikatai.

29. Mokyklos darbuotojas(-ai), taikydamas pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksmų panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Mokykla, taikydamas Rekomendacijose numatytas poveikio priemones, turi vadovautis Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu, šia tvarka bei mokyklos nuostatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, mokymo sutartimi ir (ar) kitais mokyklos veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

31. Su poveikių priemonių netinkamai besielgiantiems mokiniams taikymo sąlygomis ir tvarka supažindinami mokyklos darbuotojai, mokiniai ir jų tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų.

32. Visi skundai dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo turi būti nuodugnai ir operatyviai išnagrinėti teisės aktų ir Mokyklos veiklą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka.

33. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus Mokykla informuoja kompetentingas valstybės ir (ar) savivaldybės institucijas.

**PANEVĖŽIO MYKOLO KARKOS PAGRINDINĖ MOKYKLA
DRAUSMĖS PAŽEIDIMO AKTAS**

.....
(data)

Mokinys(ė)....., klasė.....

I. Dalyko mokytojas.....

Pamokos, pertraukos, renginio metu (pažymėti):

<p>neturėjo mokymosi priemonių trukdė pamoką, nedalyvavo ugdomojoje veikloje vėlavo į pamoką (-as) savavališkai išėjo iš kabineto pamokos metu vartojo necenzūrinius žodžius naudojosi telefonu, grotuvu ar kitais ugdymo procese nereikalingais daiktais nepagarbiai, įžūliai, žeminančiai elgėsi su mokytojais, mokiniais ir kt. įtarus, kad mokinys apsvaigęs nuo alkoholio ar kitų narkotinių medžiagų kita (įrašyti).....</p>	<p>nedėvėjo mokyklinės uniformos organizavo azartinius lošimus ir dalyvavo juose tyčia sunaikino ar sugadino mokyklos turtą pasisavino svetimą daiktą (us) rūkė mokykloje ar jos teritorijoje</p>
--	---

Taikytos poveikio priemonės (pažymėti):

<p>Žodinė pastaba Pokalbis su mokiniu Pastaba el. dienyne Ugdymo vietos pakeitimas (<i>pildyti priedą Nr.2</i>)</p>	<p>Direktorius, pavaduotojo ugdymui, socialinio pedagogo ar psichologo iškvietimas Mokinio daiktų patikrinimas (<i>pildyti priedą Nr.2</i>) Pagrįsti fiziniai veiksmai (<i>pildyti priedą Nr.2</i>)</p>
---	---

.....
.....

(Mokytojo parašas)

(Mokytojo vardas, pavardė)

II. Mokinio paaiškinimas

.....
.....
.....
.....

(Mokinio parašas)

(Mokinio vardas, pavardė)

III. Klasės vadovas

Probleminė situacija aptarta	Data	Numatyti sprendimo būdai
Su mokiniu		
Su tėvais (globėjais/rūpintojais)		
Su socialiniu pedagogu		
Kita		

(Klasės vadovo vardas, pavardė, parašas)

PANEVĖŽIO MYKOLO KARKOS PAGRINDINĖ MOKYKLA
PRITAIKYTŲ POVEIKIO PRIEMONIŲ AKTAS

.....
(data)

Mokyklos darbuotojas
(vardas, pavardė)

Mokinys(ė) klasė.....
(vardas, pavardė)

Taikytos poveikio priemonės (pažymėti):

- Ugdymo vietos pakeitimas
- Mokinio daiktų patikrinimas
- Pagrįsti fiziniai veiksmai
- Mokyklos socialinio pedagogo ar administracijos iškvietimas

Įvykio vieta, laikas

.....
.....

Išsamus taikytos poveikio priemonės aprašymas

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Priimti

susitarimai
.....
.....
.....

(parašas)

(vardas, pavardė)

(parašas)

(vardas, pavardė)

(parašas)

(vardas, pavardė)